

Wprowadzenie

Szeroko zakrojone dyskusje i działania organizacyjno-programowe dotyczące dzieci sześciolletnich trwają w Polsce od wielu lat. W ostatnim czasie wynikały one z postanowień zawartych w nowelizacji *Ustawy o systemie oświaty* (7 września 1991 r.) z dnia 19 marca 2009 r., a dotyczyły obniżenia wieku rozpoczęcia nauki szkolnej o jeden rok.

Decyzje te znalazły wielu zwolenników. Jednak pojawili się też liczni przeciwnicy, którzy skutecznie opóźnili zamierzony proces zmian. Ministerialne plany związane ze stopniowym przyjmowaniem sześciolatków przez szkoły do dnia 1 września 2012 r. nie zostały zrealizowane. W roku szkolnym 2014/15 w uczniowskich ławach (przy stolikach?) obligatoryjnie zasiadły dzieci urodzone w pierwszym półroczu 2008 r. oraz młodsze, których rodzice wyrazili taką wolę. Wszystkie dotychczasowe przedszkolne starszaki rozpoczęły naukę w klasie I w roku szkolnym 2015/16, w którym to dokonano kolejnych zmian.

Przyjęta bowiem przez nowy sejm *Ustawa z dnia 29 grudnia 2015 o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2016 poz. 35)* przywraca rodzicom sześciolatków prawo do decydowania o rozpoczęciu przez ich dziecko nauki w szkole. W miejsce dotychczasowego obowiązku wprowadza prawo do edukacji przedszkolnej dla pięciolatków. Dziecko sześciolletnie w dalszym ciągu będzie mogło rozpocząć naukę w szkole, jednak pod warunkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego. To, które do przedszkola nie uczęszczało, może zostać uczniem po uzyskaniu pozytywnej opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Jest więc niemal pewne, że wielu rodziców – korzystając z przysługującego prawa, nierzadko pomimo braku wystarczających kompetencji pedagogicznych, a więc nie zawsze trafnie – zdecyduje, by ich sześciolatek został młodszym uczniem.

Wobec tego wciąż (a nawet tym bardziej!) aktualnym jest pytanie: Czy szkoła i nauczyciele są w pełni gotowi na przyjęcie o rok młodszego ucznia? On bowiem, zdaniem większości psychologów i pedagogów, wciąż pozostaje we wcześniejszym, tzn. przedszkolnym, okresie rozwoju. Tak twierdzą m.in. A. Lucky, dla którego przedział wiekowy od 3. do 8. roku życia to *stadium woli*, oraz E. Cleparde zaliczający sześciolatka do okresu zainteresowań ogólnych (3–7 lat). Wszyscy badacze są zdania, że podstawową formą jego aktywności jest zabawa. Należy więc zadać kolejne ważne pytania: Czy wszyscy nauczyciele sześciolletnich pierwszoklasistów potrafią ją właściwie organizować? Czy potrafią bawić się z dziećmi?

Nowa sytuacja wymaga wielostronnych zmian w ich pracy, zobowiązując do poszerzenia kompetencji zawodowych w zakresie: prakseologii, komunikacji, współdziałania, kreatywności, technologii informacyjnej, aksjologii itd. Nauczyciele, świadomi różnic pomiędzy siedmioletnim „oswojonym” a sześciolletnim „nowym” pierwszoklasistą, wciąż poszukują źródeł informacji wspierających działania edukacyjne w nowej rzeczywistości. Dowodem tego jest szerokie zainteresowanie pracą zbiorową pt. *Dziecko sześciolletnie w szkole* (Kielce 2009), której nakład został już wyczerpany.

Kolejna publikacja pt. *Sześciolatek w roli ucznia*, po części stanowiąca aktualizację poprzedniej, jest odpowiedzią Wydawnictwa Pedagogicznego ZNP na potrzeby nauczycieli, którzy wciąż zauważają brak aktualnej literatury dotyczącej tego zagadnienia. Nowa pozycja składa się z sześciu rozdziałów zawierających opracowania z zakresu pedagogiki porównawczej, psychologii, biomedycyny i metodyki. Ważne miejsce zajmuje tu problem diagnozowania

rozwoju dziecka wraz z klasyfikacją wybranych zaburzeń. Nie pominięto również znaczenia szeroko pojętych nowatorskich działań pedagogicznych.

Książka, podobnie jak poprzednia, powstała dzięki inicjatywie Pana Profesora Zdzisława Ratajka, któremu należy się szczególne podziękowanie. Recenzji prac, których autorami w głównej mierze są pracownicy Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, dokonała Pani Profesor Jolanta Szempruch, za co redaktorki wyrażają swoją wdzięczność. Za zaangażowanie dziękują również Pani Kindze Stelmach, Prezes Wydawnictwa Pedagogicznego ZNP w Kielcach, mając nadzieję, że publikacja ta, przeznaczona zarówno dla nauczycieli, jak i rodziców oraz studentów pedagogiki, przyczyni się do efektywnej edukacji najmłodszych uczniów.

Jej nieustannemu doskonaleniu sprzyjać będą liczne zagadnienia poruszane na łamach kwartalnika „Nauczanie Początkowe”, do którego lektury, w imieniu Wydawnictwa Pedagogicznego ZNP, również zachęcamy.

Małgorzata Kwaśniewska
Joanna Lenzion